

УДК 338.45

JEL classification:D24

ТкаченкоТ.П.*канд. економ. наук, доц. кафедри економіки і підприємництва,
КПІ ім. Ігоря Сікорського***Токарська Ю.О.***студентка УЕ-32, ФММ, КПІ ім. Ігоря Сікорського*

ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ БУДІВЕЛЬНО-МОНТАЖНИХ РОБІТ

У статті досліджено сучасний стан та перспективи розвитку в сфері будівництва в Україні та розглянуто питання зниження собівартості будівельно-монтажних робіт. Авторами з'ясовано, що будівництво в Україні за період з 2010 – 2015 рр. має тенденцію до зростання. Розглянуто особливості собівартості будівельно-монтажних робіт та визначено основні проблеми, які зумовлюють високу собівартість цих робіт (майже 60-90% від загальної вартості об'єкта будівництва).

Визначено, що ключовими проблемами у розвитку галузі будівництва та формування собівартості будівельно-монтажних робіт є: відсутність інвестування у галузь будівництва, застарілість техніки та технології будівництва, високі витрати на сировину, електроенергію та паливно-мастильні матеріали, високі відсотки на державні кредити для підприємств, високі амортизаційні відрахування, низька трудова дисципліна.

Виявлено тенденції та досліджено перспективи розвитку будівництва в Україні та шляхи зниження собівартості будівельно-монтажних робіт, що дасть змогу продемонструвати динаміку обсягів виконання будівельно-монтажних робіт в Україні.

Ключові слова: будівельно-монтажні роботи, індекс будівельних робіт, собівартість будівельно-монтажних робіт, обсяги будівельних робіт.

Постановка проблеми. Актуальність запропонованої теми полягає в тому, що будівництво є ключовою сферою національної економіки, результати діяльності якої мають не тільки важливе економічне значення, але і соціальне. Воно характеризується високою матеріалоемністю та довготривалим виробничим циклом. Основним методом фінансування підприємств будівельної галузі є самофінансування. Стимулювання розвитку галузі будівництва в Україні – одна з найголовніших умов успішного розвитку країни, адже пропорційно з цим підвищується розвиток металургійної галузі країни, виробництва будівельних матеріалів та транспорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання будівництва та зниження собівартості будівельно-монтажних робіт в Україні досліджували багато вчених, серед яких: С.В. Мочерний, М.В. Шашко, О.М. Вовк, Н.П. Гушлик та інші. Зокрема, вони розглядають питання розвитку галузі будівництва, основні проблеми, що заважають інтенсивному розвитку та проблеми визначення собівартості будівельно-монтажних робіт і намагаються знайти вирішення цих проблем.

Метою дослідження є аналіз та визначення проблем та перспектив розвитку галузі будівництва та зниження собівартості будівельно-монтажних робіт.

Методологія. Для вирішення поставлених у дослідженні завдань були використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Зокрема, такі методи як:

– комплексний системний підхід, адже об'єкт дослідження завжди багатосторонній і потребує комплексного вивчення, зокрема в сфері будівництва щодо зниження собівартості будівельно-монтажних робіт;

– метод індукції – метод який дає можливість отримати загальний висновок на основі окремих факторів, застосовувався при визначенні впливу окремих елементів витрат на загальну собівартість будівельно-монтажних робіт;

– метод дедукції – метод, який полягає в одержанні часткових висновків на основі знання загальних положень, при визначенні впливу окремих витрат на собівартість, зокрема впливу трудової дисципліни;

– абстракції, метод який дозволяє відокремити якусь певну ознаку об'єкту і вивчати її, не враховуючі інші ознаки;

– методи економіко-статистичного аналізу, який дозволяє користуватися статистичними даними та основі їх проводити аналіз розвитку галузі будівництва;

– графічний та табличний, застосовувався при представленні інформації про результати дослідження, узагальнення її в таблиці та на графіку.

Результати дослідження. Будівництво – галузь матеріального виробництва та народного господарства, де створюються локально закріплені (нерухомі) основні фонди народного господарства виробничого і невиробничого призначення як готова будівельна продукція. За своєю організаційною побудовою будівельна галузь – це єдиний будівельний комплекс країни. За обсягом продукції, що виробляється, та кількістю зайнятих працівників галузь будівництво займає майже десяту частину економіки України [3]. Тому зменшення собівартості будівельно-монтажних робіт, і як наслідок, підвищення конкурентоспроможності галузі є актуальним напрямком дослідження для підвищення ефективності розвитку економіки в цілому.

Обсяги будівельних робіт за видами продукції за період 2010 – 2015 рр. викладено в таблиці 1.

Обсяг виконаних будівельних робіт за видами будівельної продукції

	Будівництво, всього	Будівлі	У тому числі		Інженерні споруди
			житлові	нежитлові	
2010	42918,1	19659,1	6876,5	12782,6	23259,0
2011	61671,7	26745,4	8137,1	18608,3	34926,3
2012	62937,2	28104,8	8523,0	19581,8	34832,4
2013	58586,2	28257,3	9953,1	18304,2	30328,9
2014	51108,7	24856,5	11292,4	13564,1	26252,2
2015	57515,0	28907,5	13908,8	14998,7	28607,5

Графічно обсяги виконання будівельних робіт в цілому викладено графічно:

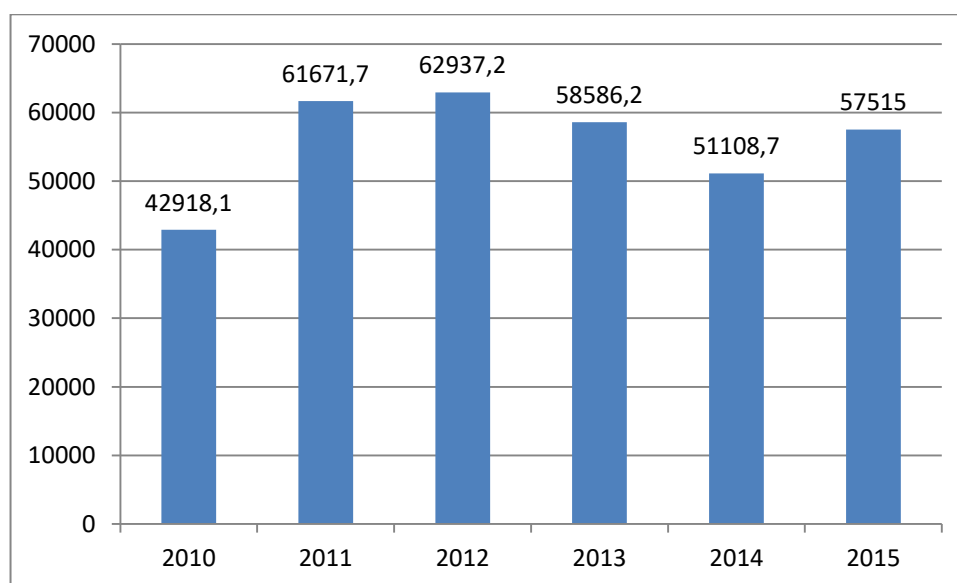

Рис. 1. Обсяги будівельних робіт в Україні за 2010 – 2015 рр.

Із наведених даних можна зробити висновок, що розвиток галузі будівництва в Україні має стрибкоподібний характер.

Найбільший обсяг будівельних робіт було виконано у 2012 році. З кожним наступним роком обсяги йдуть на спад. Це показує, що підприємства будівельної галузі працюють дуже не стабільно. Це зумовлюється відсутністю фінансування, підвищенням цін на матеріали та сировину, підвищення податків для підприємств та нестабільною економічною ситуацією в країні.

Основною, найголовнішою проблемою будівельних підприємств вважається висока собівартість їх робіт та послуг (від 60 до 90 % від вартості об'єкту). Висока собівартість не дає змогу підприємствам працювати в інтенсивному режимі. Орієнтовно структура витрат, що входять до собівартості будівельно-монтажних робіт виглядає так:

1. прями витрати, що безпосередньо відносяться до будівельного виробництва – 75-80%, які включають в себе:

- витрати на оплату праці – 15-25%;

- вартість матеріалів – 45-55%;
- витрати на експлуатацію машин – 8-10%;

2. непрямі витрати, це такі витрати, що безпосередньо не стосуються виробництва, серед яких страхування майна, перенавчання працівників та інші і складають вони приблизно 12-18 %;

3. Прибуток 5-8 %.

В галузі будівництва зменшення собівартості будівельно-монтажних робіт досягається шляхом скорочення витрат на кожний елемент її структури (за елементами витрат та за статтями калькуляції), а також постійних та змінних, внутрішніх та зовнішніх витрат.

Скорочення витрат, пов'язаних з використанням машин та механізмів можливе завдяки:

- зменшенню амортизаційних відрахувань, шляхом інтенсивного використання механізмів;
- підвищенню коефіцієнту змінності техніки;
- зменшенню частки пасивних фондів у загальній вартості основних фондів і відповідно збільшення їх активної частки;
- поліпшення якості існуючих типів машин;
- зниження витрат на сировину та матеріали, електроенергію та паливо-мастильні матеріали, що передбачає заміну старих сировинних матеріалів на більш нові та інноваційні.

Для України в галузі будівництва взагалі є актуальним впровадження принципово нових видів техніки та технологій, оскільки моральне зношення основних фондів у народному господарстві досягає 95 %. Розв'язання вищеперерахованих проблем можливе також за умов розроблення нових інноваційних шляхів виконання робіт, підвищення рівня інженерно-конструктивних розробок, організації технологічного використання відходів, удосконалення складського зберігання сировини, застосування сучасних видів транспортування.

Надзвичайне важливим для українських підприємств має зниження виплат відсотків за державні кредити. Скорочення таких витрат сприяє відносному зниженню витрат на виплату обов'язкових платежів. Державні кредити можна використовувати для модернізації виробництва, впровадження нової техніки, які сприятимуть економічному використанню матеріальних, фінансових, людських ресурсів.

Ще однією проблемою, яка обумовлює низьку конкурентоспроможність вітчизняних будівельно-монтажних робіт та послуг є наявність штрафів, що накладаються на підприємства. Штрафи на підприємства України в основному накладаються за порушення нормативних актів з охорони праці. З підприємства можуть стягнути штраф у випадку:

- нещасного випадку, що не призвів до стійкої втрати працездатності працівника – у розмірі, визначеному з розрахунку середньомісячного заробітку потерпілого за період його тимчасової непрацездатності;

– нещасного випадку, що призвів до стійкої втрати працездатності, та за професійне захворювання працівника – у розмірі, визначеному з розрахунку половини середньомісячного заробітку потерпілого за кожний відсоток втрати ним професійної працездатності;

– смерті потерпілого – у розмірі дворічного заробітку потерпілого.

Розміри штрафів визначено «Положенням про накладання штрафів на підприємства, установи і організації за порушення нормативних актів про охорону праці» № 754 від 17.09.1993 року.

Факторами, що зумовлюють такі витрати є низька трудова дисципліна. Трудова дисципліна – це сукупність правових норм, котрі регулюють внутрішній трудовий розпорядок, встановлюють трудові обов'язки працівників і власника або уповноваженого ним органу, визначають види заохочень за успіхи у праці.

Трудова дисципліна на підприємствах, в установах, організаціях забезпечується створенням необхідних організаційних та економічних умов для нормальної високопродуктивної роботи, свідомим ставленням до праці, методами переконання та виховання, а також заохоченням за сумлінну працю.

Порушення трудової дисципліни включає в себе: початок будівельних робіт без попереднього інструктажу, невиконання умов інструктажу з охорони праці, халатне відношення до важкої та небезпечної роботи.

Підвищити трудову дисципліну можливе лише за умов виконання всіма посадовцями та працівниками своїх обов'язків належним чином, на це впливає багато факторів:

- відносини у трудовому колективі;
- наявність та структура служби з охорони праці на підприємствах та виконання нею належних обов'язків;
- стан техніки та технічного обладнання;
- матеріальне заохочення;

Висновки. Із вищенаведеного матеріалу можна зробити висновок, що будівельна галузь України дуже нестабільна, найбільший обсяг будівельних робіт було виконано у 2012 році. В інші роки їх обсяг значно зменшився через відсутність фінансування будівельних підприємств, проблеми технічного оснащення, економічні проблеми країни в цілому.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні основних проблем розвитку галузі та особливостей собівартості будівельно-монтажних робіт та пошуку напрямів її зменшення.

Результати дослідження мають теоретичне та практичне значення, оскільки можуть бути використані як основа вибору відповідних інструментів, методів та організаційних процедур з метою покращення стану будівельних підприємств України.

У перспективних подальших наукових розробках даний напрям може бути використаний для удосконалення інструментів, які будуть застосовані для вирішення проблем галузі будівництва.

Список використаних джерел

1. <http://www.ukrstat.gov.ua/>Офіційний сайт Державного служби статистики України: стат. зб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
2. Вовк О. М. Проблеми та перспективи інноваційної діяльності у
3. будівельній галузі України / О. М. Вовк, М. В. Шашко // Вісник
4. СумДУ. Серія «Економіка», 2012. – № 1. – С. 115-121.
5. Державні будівельні норми України. Правила визначення вартості будівництва (ДБН Д.1.1-12000 Держкомітет України у справах містобудування і архітектури. Зі змінами і доповненнями.)
6. ДСТУ Б.Д.1.1.-1:2013«Правила визначення вартості будівництва»
7. П(с)БО № 18 «Будівельні контракти» № 205 від 28.04.2001 р.
8. Всеукраїнська професійна бухгалтерська газета «Все про бухгалтерський облік» № 119 «Правила визначення вартості будівництва: ДСТУ (І. Чалий)»
9. Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М. Бухгалтерський управлінський облік. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Облік і аудит». – Житомир:ЖІТІ, 2011. – 512 с.

Ткаченко Т.П.

*канд. економ. наук, доц. кафедри економіки и підприємництва,
КПІ ім. Ігоря Сикорського*

Токарская Ю.А.

студентка УЕ-32, ФММ, КПІ ім. Ігоря Сикорського

ЕКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ СНИЖЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ СТРОИТЕЛЬНО-МОНТАЖНЫХ РАБОТ

В статье исследовано современное состояние и перспективы развития отрасли строительства в Украине и рассмотрен вопрос снижения себестоимости строительного-монтажных работ. Автором определено, что строительство в Украине за период с 2010 – 2015 гг. Имеет тенденцию к увеличению. Рассмотрены вопросы себестоимости строительного-монтажных работ и определены основные проблемы, которые обуславливают очень высокую себестоимость этих работ (почти 60-90% от общей стоимости объекта строительства).

Определено, что ключевыми проблемами в развитии отрасли строительства и формирования себестоимости строительного-монтажных работ являются: отсутствие инвестирования в отрасль строительства, устарелость техники и технологии строительства, высокие затраты на сырье, электроэнергию и горюче-смазочные материалы, высокие проценты на государственные кредиты для предприятий, высокие амортизационные отчисления, низкая трудовая дисциплина.

Автором выявлены тенденции и исследованы перспективы развития отрасли строительства в Украине и пути снижения себестоимости строительного-монтажных работ, что позволяет продемонстрировать динамику объемов выполнения строительного-монтажных работ в Украине.

Ключевые слова: строительно-монтажные работы, индекс строительных работ, себестоимость строительно-монтажных работ, объемы строительных работ.

Tkachenko T.P.

PhD in Economic sciences FMM, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

Tokars'ka Y.A.

student UE-32, FMM, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

THE ECONOMIC RATIONALE TO REDUCE THE COST OF CONSTRUCTION WORKS

In the article the modern methods of evaluation of efficiency of activity of enterprise are systematized and investigated. Possible problems and consequences are deduced and analysed at their application. The analysis of concept of efficiency is carried out as an economic category, the theoretical and practical aspects of estimation of efficiency of activity of enterprise are expounded, description of basic approaches and methods of estimation of efficiency of activity of enterprise is carried out, the system of criteria and indexes of estimation of efficiency is analysed.

Expediency of the use of modern methods of evaluation of efficiency of activity of domestic enterprises is analysed on the basis of research and study of foreign enterprises. Advantages and lacks of modern methods of evaluation of economic activity of enterprise are represented.

The prospects of development of methods are investigational an author in relation to the evaluation of efficiency of economic activity of enterprise.

Reasonably, that the choice of rational method of realization of efficiency of activity of enterprise, gives an opportunity to get more exact information of activity that will give possibility to accept the rational decisions of further development of functioning of enterprise guidance.

Keywords: enterprise, methodical approaches, results of activity, efficiency, estimation of activity

Ткаченко Тетяна Петрівна

tatvla@yandex.ua

Токарська Юлія Олександрівна

yuliya412@ukr.net